

Хакасияның городтары. Ағбан город

Хакасияда пис город пар: Ағбан, Абаза, Саяногорск, Харатас, Сорығ.

Ағбан Хакас Республикасының өөн городы полча. Мының алнында Ағбанның орнында Ағбан пилтірі аал полтыр.

Амды Ағбан Хакасияның иң улуғ городы полча. Анда пір чүс алтон муңа чағын кізі чуртапча. Ағбан город суғның сол саринда турча. Аның чалбаа б азыра км, іскертін тискер тартыл парыбысхан узуну 15 км.

Ағбан культураны, науканы паза үгредігні тилітчеткен кінге саналча. Анда тілнің, литератураның паза тархын сурығларынаң айғасчатхан институт, Н.Ф.Катановтың адынаң хазна университеті, нинче-нинче колледжтер, гимназиялар тоғынча. Ағбанда төрт театр: «Читіген», Хакас, Орыс драма театрлары, «Нымах» — Хакас хазна филармониязы, улуғ музей тоғынчалар.

Хакасияда чуртапчатхан чон Ағбанға тың хынадыр. Аның ағлах орамаларында, парктарында пас чөрерге уға истіг. Часхызын паза чайғызын, чахайахтар чарылып, от көгерібісче. Андада орай харааға теере орамаларда, парктарда кізілер тынанып пас чөрчелер.

Ағбан Сибирьде чол чөрер өөн городтарның пірсі полча. Ағбан прай саринаң чуртасха килістіре орында турча. Аның турчатхан орнындағы чир паза ибіркідегі түс чазылар тими́р паза автомобиль чолларына килістірелер. Мындағ чир самолёттарға даа чახсы чарапча. Мында тими́р чол, автобус чөрчең улуғ вокзал пүдіріл парған, аның аэропортында иң улуғ самолёттар даа түсчелер.

(С.Н. Султреков)

Наа сөстер:

чалбаа — genişliği

узуну – uzunluğu

іскеркі – doğu

тискер – ters yön

тилітчеткен кін – geliştirme merkezi

айғасчатхан – ilgilenen

тартыл парыбысхан узуны – uzunluđı

Идер тоғыстар

1. Текстті түрк тіліне тілбестеңер.

2. Сурығларға нандырыңар.

1. Хакас Республиканың өөн городы хайди адалча?
2. Мының алнында Ағбанның орнында хайдағ аал полған?
3. Хакасияның иң улуғ городы хайди адалча?
4. Ағбанда нинче кізі чуртапча?
5. Ағбан хайда турча?
6. Ағбанда хайдағ үгредіг учреждениелер пар?

3. Полған на чоохтаға хысхаҷах нандырығлар тиріңер: я, чох.

1. Ағбан Хакас Республиказының өөн городы полча.
2. Ағбан Хакас Республиказының иң кічіг городы.
3. Ағбан город суғның сол саринда турча.
4. Ағбан культураны, науканы паза үгредігні тилітчең кінге саналча.
5. Ағбанда үс театр тоғынча.
6. Анда тілнің, литератураның паза тархын сурығларынаң айғасчатхан институт тоғынча.
7. Ағбанда Н.Ф. Катановтың адынаң хазна институты пар.

4. Чоохтағларны сурығлығ ит салыңар.

1. Ағбан Хакас Республиказының өөн городы полча.
2. Ағбан город суғның сол саринда турча.
3. Ағбанда пір чүс алтон муңа чағын кізі чуртапча.
4. Ағбан культураны, науканы паза үгредігні тилітчеткен кінге саналча.

5. Ағбанда Н.Ф.Катановтың адынаң хазна университеті, нинче-нинче колледжтер, гимназиялар тоғынча.

Тузаланған литература

1. Кыржинакова (Султрекова) Э.В., Султрекова З.И. Электронное пособие (на хакасском языке) «Хакасский язык для начинающих изучать родной язык». – Абакан: Хакасское книжное издательство, 2012.
2. Ekrem Arıkoğlu. Örneklі Nakasça-Türkçe Sözlük. Ankara: Akçağ Yay.
3. Султреков С.Н. Край наш хакасский. Учебное пособие для учащихся начальных класов по природоведению (на хак. Языке).- Абакан: Хакасское кн. Изд-во, 2001. - 128 с.
4. Абумова О.Д., Боргоякова Т.Н., Чанков Д.И. Хакас тілі (хығырчаң книга). - Ағбан: Хакас книга издательствозы, 2005. - 116 с.
5. Хакасско-русский словарь = Хакас-орыс сөстік. - Новосибирск: Наука, 2006. - 1114 с.